

Perivoj Zrinski

news

PETAK 17. PROSINCA 2021.

BROJ 2.

GLASILO MEĐIMURSKE PRIRODE - JAVNE USTANOVE ZA ZAŠTITU PRIRODE

Perivoj Zrinski - sadnja stabala, foto 15. prosinca 2021.

UVODNIK

Iako spomenici parkovne arhitekture nisu obuhvaćeni međunarodnom klasifikacijom zaštićenih područja prirode (IUCN), Perivoj Zrinski ipak je zaštićen prema hrvatskom Zakonu o zaštiti prirode od rujna 1975. godine. Kako je Perivoj mnogima pri srcu, a svojom pozicijom i značajem pak u fokusu javnosti, radi lakšeg protoka točnih informacija objavljujemo ovo glasilo kao digitalni (PDF) dvotjednik.

Sve informacije i činjenice iznesene u Glasilu su točne, provjerene i nedvojbene, te ne ostavljaju mogućnost bilo kakvih prijevora ili krivih interpretacija. Za neinformirane, ali demokratski slobodne interpretacije služe društvene mreže.

Glasilo ne izlazi u sklopu bilo kojeg projekta, već kao dio redovne misije Međimurske prirode – Javne ustanove za zaštitu prirode.

Perivoj Zrinski zahtijeva desetogodišnju obnovu

- Zadovoljna sam kako funkcionira Suradničko vijeće za zelene površine Grada Čakovca. Svi članovi svojim znanjem i iskustvom doprinose kvalitetnom radu. To je dobar početak i način da se u budućnosti ne ponavljaju dosadašnje greške na zelenim površinama grada Čakovca zbog nečinjenja ili pak kroz loše činjenje, ističe predsjednica Suradničkog vijeća

- Želim stvarati nove zelene površine u gradu Čakovcu, ističe magistra hortikulture Renata Hrašćić Baksa

Magistra hortikulture Renata Hrašćić Baksa kraj Perivoja Zrinski živi posljednjih 16 godina. Već joj sam pogled kroz prozor na čakovečki park u svim godišnjim dobima govori o potrebi obnove tog zelenog srca grada Čakovca. Ljubav prema prirodi koju je pretočila u profesiju naslijedila je od oca koji se bavio rasadničkom proizvodnjom. Nakon vrtlarske srednje škole u Vinici, fakultetsko obrazovanje u domeni hortikulture nastavila je na Agronomskom fakultetu u Zagrebu te se zapošljava u čakovečkoj firmi koja se bavi projektiranjem, uređenjem i održavanjem zelenih površina. S ponosom ističe kako se uz profesionalno iskustvo rada u struci, paralelno uvijek bavila vlastitim uzgojem bilja. Najprije je to bio hobi koji je kasnije prerastao u OPG tako da danas ima rasadnik ukrasnog bilja gdje sama razmnožava sadnice, pretežito crnogoricu.

Perivoj Zrinski je ostario

Gradonačelnica Grada Čakovca Ljerka Cividini je 22. rujna 2021. godine Renatu Hrašćić Baksu, mag. ing. hort. imenovala kao jednu od članica

Suradničkog vijeća za zelene površine Grada Čakovca. Izabrana je za predsjednicu Suradničkog vijeća i strastveno se bacila u vruću žeravicu aktualne obnove Perivoja Zrinski. O Perivoju govori:

- Park je u životnoj dobi gdje je velika većina stabala postigla svoju fiziološku zrelost te su stabala fiziološki oslabljena i potencijalno opasna za građane i šetače. Najvažnije je sada da najprije uklonimo opasnost za naše građane. Stoga je neka stabla potrebno skroz ukloniti, neka orezati i nakon toga posaditi nova. Nisam, kao ni većina Čakovčanaca, za radikalni golosjek u kratkom roku jer znamo da treba dvadesetak godina da nova stabla postignu određenu veličinu. Nesumnjivo je da park treba obnovu, ali bi se ona trebala planirati postepeno kroz period od desetak godina. To bi značilo da se svake godine sanira onaj broj stabala koji je iz sigurnosnih razloga neophodno potreban i da se paralelno sa time odmah posade nova stabala u jednakom ili većem broju. Studija koju je izradio Hrvatski šumarski institut iz Jastrebarskog 2014. godine planirala je

između ostalog i sječu velikog broja zdravih stabala. Čudi me što bivša garnitura gradske vlasti od 2014. do 2020. godine nije detektirala loše dijelove projekta i tražila njihovu izmjenu i dopunu. Isto tako teško mogu prihvatiti da nadležne institucije koje su uključene u brigu o parku, ako jesu detektirale problem nisu našle način da potaknu sprovođenje prijeko potrebnih promjena. Zahvaljujući apelima građana i sluhu gradonačelnice Cividini za gorući problem i osjećaju važnosti zelenih površina oformljeno je Suradničko vijeće koje se sastoji od stručnjaka iz područja hortikulture, krajobraznih arhitekata, arhitekata te predstavnika građana. Cilj djelovanja Suradničkog vijeća je da pokuša riješiti kompleksnu problematiku obnove Perivoja Zrinski, ali i da oformi ostale gradske zelene površine.

Nove stambene zone su bez zelenila

** Osim Perivoja Zrinski što još građani detektiraju kao problem u domeni ozelenjavanja urbanih sredina?*

- Primamo i pritužbe građana posebno iz novonastalih stambenih zona kao što su ona kod Galerije Sjever i Sajmišta gdje je u kratkom vremenu niknuo niz stambenih zgrada. Zelenila je premalo. Sad kad ljudi aktivno žive u tim zonama uviđaju problem nedostatka zelenila i traže od gradskih vlasti da reagiraju i da barem odgovore tko je zapravo odgovoran za takvo gospodarenje zelenim površinama. Iako se radi o privatnim parcelama građevinskih poduzeća koja su morala osigurati i na dostatan način urediti zelene površine mi ćemo kroz Suradničko vijeće pokušati naći rješenja i za te površine. Problem je i s novom građevinskom zonom u Martanama gdje se također upire prstom u mogući problem nestanka zelenih površina.

Čakovec treba više parkova

** Što je vama kao predsjednici Suradničkog vijeća osnovni cilj koji želite ostvariti aktivno djelujući u tom tijelu?*

- Želim revidirati zelenu kartu grada sa svim trenutnim zelenim površinama te potencijalno budućim. Želim utjecati na uvrštavanje što više zelenih površina u generalni urbanistički plan i razmotriti gdje ima prostora za nove parkove. Grad se s građevinskim četvrtima širi prema periferiji i samim time se stvaraju potrebe za

novim parkovima. Perivoj Zrinski je sada jedini park zavidne veličine ali u bliskoj budućnosti se to mora promijeniti u korist novih parkova primjerne veličine posebice u novonastalim stambenim zonama. Jedna od ideja koju razmatramo je i kako osvježiti uređenje zelenih površina kroz redovno održavanje zelenih površina, npr. cvjetne gredice, kružni tokovi i sl.

Nešto će se drveća posaditi prije božićnih blagdana, a ostalo kako dozvole vremenske prilike.

** U Perivoju Zrinski krenuli su prvi radovi planirani unutar projekta Eco Bridge. Obišli ste s izvođačem teren. Koja su vaša opažanja?*

- Uklonjena su potencijalno opasna stabla koja su postigla svoju fiziološku zrelost te suha i trula stabla koja nemaju mogućnost da im se kroz tehnike obnove produži životni vijek. Uskoro kreće i faza orezivanje krošanja koje su djelomično suhe i kojima se orezivanjem može poboljšati estetska vrijednost i produžiti životni vijek. Paralelno je u tijeku i sadnja novih sadnica drveća. Nešto će se drveća posaditi prije božićnih blagdana, a ostalo kako dozvole vremenske prilike. Nakon toga slijedi sadnja grmlja i trajnica.

** Perivoj Zrinski je kompleksna priča. Nema jednostavnog rješenja. Koja je vaša vizija rješavanja problematike?*

- Glavno pitanje je kako revitalizirati park koji vapi za obnovom al bez velikih drastičnih promjena u kratkom roku. Treba jako dobro razmisliti kako će se to pitanje rješavati i nakon završetka projekta Eco Bridge. Park se po mom mišljenju mora obnavljati kroz najmanje desetak godina. Ako će biti potrebe članovi Suradničkog vijeća savjetovat će se i sa vanjskim stručnjacima iz područja revitalizacije parkova koji imaju iskustva upravo iz slično oblikovanih parkova. Sada je najvažniji prioritet zaštita građana, zadovoljstvo građana te obnova parka, a sve u skladu s pravilima struke. Osobno, uvijek ću se zalagati da se nađe način da zadržimo postojeće stablo ako ima šanse i produžiti mu životni vijek.

SURADNIČKO VIJEĆE: što je to?

Suradničko vijeće u zaštiti prirode pokazalo se kao dobar instrument participativnih procesa u zaštiti prirode diljem svijeta, a jedno takvo nedavno je utemeljeno u Gradu Čakovcu. Što je uopće suradničko vijeće? Suradničko vijeće je formalna grupa sastavljena od predstavnika različitih dionika vezanih uz određeno zaštićeno područje. Djeluje kroz različite oblike od kojih je najčešće sjednica tj. zajednički dijalog i razmjena informacija za istim stolom. Dionici su svi oni koji imaju neposredni interes za zaštitom i upravljanjem određenim područjem; od formalnih ili neformalnih građanskih inicijativa, preko predstavnika različitih struka i medija, do samih vlasnika i upravljača nekim zaštićenim područjem.

Kroz rad suradničkog vijeća, službene informacije dostupne su najširem krugu zainteresiranih dionika, dakako, pod uvjetom da svaki od dionika bude aktivan u suradničkom vijeću, te da primljene informacije dalje (korektno i demokratski) distribuira članovima svoje interesne grupe.

Suradnička vijeća spominju se i u Strategiji i akcijskom planu zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine, što znači da je osnivanjem Suradničkog vijeća za zelene površine grada Čakovca (čemu je poticaj bio ponajprije Perivoj Zrinski i radovi na projektu Eco Bridge), Grad Čakovec napravio značajni iskorak u participativnom upravljanju područjem koje je službeno zaštićeno od rujna 1975. godine.

Podsjetimo: Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13 i dopune), Perivojem kao zaštićenim područjem upravlja Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode, iako je Perivoj u gruntovnom vlasništvu i posjedu Grada Čakovca. S obzirom da najveći dio financijskih sredstava za održavanje, uređenje i korištenje Perivoja izdvaja Grad Čakovec, Grad Čakovec je i utemeljio predmetno Suradničko vijeće. Njegov sastav odnosno popis članova donosimo u nastavku.

Renata Hrastić Baska, mag. ing. horti.
- predstavnik Grada Čakovca

Armin Sovar, mag. ing. arh. i urb.
- predstavnik Udruženja arhitekata Međimurja

Lorand Klemenčić, mag. ing. arh. i urb.
- predstavnik Udruženja arhitekata Međimurja

Oliver Ilić, mag. ing. arh. i urb.
- voditelj Odsjeka za prostorno planiranje, urbanizam i zaštitu okoliša u Upravnom odjelu za prostorno planiranje, urbanizam i zaštitu okoliša Grada Čakovca

Aleksandar Makovec, mag. ing.

Sara Srša, mag. ing. silv.
- predstavnik Međimurske prirode – Javne ustanove za zaštitu prirode

Martin Geček, mag. ing. kraj. arh.
- predstavnik GK Čakom d.o.o.

Daniel Hampamer
- predstavnik inicijative „Park je naš, a ne samo vaš!“

Branka Marciuš, dipl. arheolog i prof. povijesti
- predstavnik Muzeja Međimurja

Robert Sambolek, dipl. ing. šum.
- direktor Cedrus Forest d.o.o.

Silvija Kolar-Fodor, univ.bacc.oec.
- predsjednica udruge Biovrt

Primjer suradničkog vijeća u drugoj županiji možete vidjeti i na ovom linku:
<https://zeleni-prsten.hr/web/osnivanje-suradnickog-vijeca/>

Program zaštite divljači

Program zaštite divljači je **planski akt** koji se donosi **za razdoblje od 10 godina** i koji osigurava zaštitu divljači na površinama koje su nelovne, a na kojima se ipak pojavljuje i zadržava divljač kojom treba na neki način gospodariti. Donosi se sukladno Pravilniku o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači.

Za razliku od lovnogospodarske osnove koju izrađuju lovačka društva za svoja lovišta, odnosno lovne površine, programe zaštite divljači donose jedinice lokalne samouprave za površine koje nisu lovne. U tom smislu, takve površine nazivaju se još i površine izvan lovišta, a obuhvaćaju zaštićene dijelove prirode u kojima je posebnim propisima zabranjen lov, mora i ribnjake s obalnim zemljištem, rasadnike i voćnjake te ograđene pašnjake, minirane površine i druge površine na kojima je aktom o proglašenju zabranjen lov. Svaki lovoovlaštenik ili korisnik nelovne površine mora imati stručnu osobu koja provodi lovnogospodarsku osnovu ili, u slučaju Perivoja Zrinski, program zaštite divljači. Stručna osoba mora zadovoljavati određene uvjete i posjedovati određene kvalifikacije.

Grad Čakovec trenutno provodi dva Programa zaštite divljači, jedan za područje Perivoja Zrinski, a drugi za sve ostale nelovne zelene površine na području Čakovca. Program zaštite divljači za Perivoj Zrinski koji je još uvijek važeći vrijedi do 31. ožujka 2022. godine, a s obzirom da se desetogodišnje razdoblje važenja programa bliži kraju, započele su pripreme za donošenje novog

Programa zaštite divljači koji će biti donesen sljedeće godine i važiti će do 2032. godine. Za izradu kvalitetnog Programa potrebno je predvidjeti sve aktivnosti i zahvate koje se tiču gospodarenja divljim životinjama unutar Perivoja Zrinski, a koji se planiraju izvoditi u narednom desetljeću. Cijeli proces donošenja novog Programa vodi Grad Čakovec kao gruntuovni vlasnik Perivoja Zrinski, u suradnji s Međimurskom prirodom kao zakonskim upravljačem spomenikom parkovne arhitekture.

Važno je naglasiti da **Program zaštite divljači nema nikakve veze s projektom revitalizacije Perivoja, odnosno provođenjem aktivnosti u sklopu projekta Eco Bridge.**

Aktivnosti predviđene Programom zaštite divljači odnose se na utvrđivanje brojnog stanja divljači i ostalih životinjskih vrsta, rad lovočuvarske službe, obilazak područja radi suzbijanja nedozvoljenih radnji u vezi s lovnim gospodarenjem, provedba preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači i ljudi, te druge aktivnosti poput sokolarenja ili postavljanja selektivnih klopki za hvatanje problematičnih vrsta divljači te postupanje s uhvaćenim vrstama divljači uz poštivanje zakona i propisa.

Programe zaštite divljači donose jedinice lokalne samouprave za površine koje nisu lovne

Strizibuba je jasan pokazatelj da stabla u Perivoju Zrinski odumiru

Početkom tjedna započeli su radovi u Perivoju Zrinski u sklopu projekta Eco Bridge. Radovi su započeli uklanjanjem stabala koja su bila potpuno suha (sušci) te stabala koja su pokazivala znakove odumiranja. Jasan pokazatelj odumiranja velikog broja stabala u perivoju, pronalazak je tragova djelovanja kukca strizibube na presjeku stabla nakon uklanjanja.

Naime, nakon uklanjanja nekoliko potpuno suhih stabala na presjeku su se mogli uočiti nepravilni, vijugavi hodnici ispunjeni piljevinom promjera i do nekoliko centimetara.

Strizibube su skupina kukaca koja svoja jajašca polažu u starijim stablima kojima je narušeno zdravstveno stanje odnosno koja su oslabjela. Ličinke se, nakon što izađu iz jajašca, 3 do 4 godine hrane drvetom te ga tako prirodno razgrađuju.

Tragovi djelovanja strizibube

Strizibuba vrste *Aegosoma scabricorne* čiji je nalaz zabilježen u Perivoju Zrinski 2019. i 2020. godine

Videozapis početka revitalizacije

U ponedjeljak 13. prosinca 2021. godine počeli su radovi prve faze obnove Spomenika parkovne arhitekture Perivoj Zrinski Čakovec prema projektu Eco Bridge.

Prije sadnje i ostalih radova revitalizacije potrebno je ukloniti stabla koja su potpuno suha (sušci), koja odumiru te predstavljaju opasnost od urušavanja na staze i prolaznike te vrste stabala koja su samonikla odnosno strane invazivne vrste.

Rušenje se sukladno pravilima struke obavlja prije sadnje kako ne bi došlo do oštećenja novog sadnog materijala.

Radovi se planiraju odrađivati u narednih šest mjeseci. Početna faza radova planirana je za prosinac 2021. i siječanj 2022. godine, a obuhvaća sljedeće građevinske radove:

- - geodetske radove na iskolčenju svih elemenata krajobraznog uređenja;
- - nabavu, dopremu i ugradnju plodnog tla i komposta za sadnju drveća i grmlja;
- - radove na uklanjanju betonskih temelja.

Također, planiraju se i arborikulturni i hortikulturni radovi.

Josip Bartolčić, izvođač radova iz tvrtke Bindo d.o.o. pokazuje panj srušenog bolesnog stabla

O početku radova Javna ustanova Međimurska priroda snimila je kratki videozapis. U njemu govore Velimir Bašek, glavni čuvar prirode, Sara Srša, stručna suradnica za edukaciju, interpretaciju i promidžbu i Josip Bartolčić, izvođač radova. Na njemu su vidljivi radovi uklanjanja dotrajalih stabala, a slijede još i: iskop sadnih jama te sadnja drveća i grmlja, nabava sadnog materijala, sanitarno orezivanje stabala prema projektu te čišćenje terena od radova.

Radovi se provode i financiraju kroz projekt Eco Bridge. **Videozapis pogledajte na YouTubeu i kanalu Međimurska priroda.**

VIDEOZAPIS niti ovo GLASILO nisu dio projekta ECO BRIDGE, nego redovna aktivnost Javne ustanove Međimurska priroda.

Sretan Božić!

IMPRESSUM

Perivoj Zrinski news

Glasilo Međimurske prirode - Javne ustanove za zaštitu prirode, 2021.

Nakladnik: Međimurska priroda, Trg međimurske prirode 1, Križovec, 40315 Mursko Središće

e-mail: medjimurska.priroda@gmail.com, www.medjimurska-priroda.info

Uredništvo: Sara Srša, Velimir Bašek, Mihaela Mesarić, Zoran Šardi

Glavna urednica: Sara Srša; **Dizajner i novinar:** Roberta Radović

Napomena: Glasilo Perivoj Zrinski news nije dio projekta Eco Bridge.